

HALLINTOVALIOKUNNAN MIETINTÖ 22/2008 vp

Hallituksen esitys Genevessä 8 päivänä joulukuuta 2005 uuden tunnusmerkin käyttöönotosta tehdyn Geneven vuoden 1949 yleissopimusten lisäpöytäkirjan hyväksymisestä ja laiksi sen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 21 päivänä lokakuuta 2008 lähettänyt hallintovaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen Genevessä 8 päivänä joulukuuta 2005 uuden tunnusmerkin käyttöönotosta tehdyn Geneven vuoden 1949 yleissopimusten lisäpöytäkirjan hyväksymisestä ja laiksi sen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta (HE 174/2008 vp).

Asiantuntijat

Valiokunnassa on ollut kuultavana
- yksikön päällikkö, lähetystöneuvos Marja Lehto, ulkoasiainministeriö.

Lisäksi kirjallisen lausunnon ovat antaneet

- oikeusministeriö
- sisäasiainministeriö
- puolustusministeriö
- sosiaali- ja terveysministeriö
- Suomen Punainen Risti.

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan, että eduskunta hyväksyisi Genevessä joulukuussa 2005 uuden tunnusmerkin käyttöönotosta tehdyn Geneven vuoden 1949 yleissopimusten lisäpöytäkirjan (III lisäpöytäkirja) ja lain lisäpöytäkirjan lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta.

Geneven vuoden 1949 yleissopimuksilla ja niiden vuonna 1977 tehdyillä lisäpöytäkirjoilla pyritään lieventämään sotien ja muiden aseellisten selkkausten kielteisiä vaikutuksia sekä suojelemaan näiden uhreja, erityisesti haavoittuneita, sairaita ja haaksirikkoutuneita sekä sotavankeja. Geneven yleissopimukset lisäpöytäkirjoil-

leen ovat kansainvälisen humanitaarisen oikeuden keskeisimpiä sopimusinstrumentteja.

Geneven sopimuksilla ja niiden lisäpöytäkirjoilla suojataan punaisen ristin ja punaisen puolikuun tunnusmerkit ja varataan niiden käyttö sopimuspuolten asevoimien lääkintäjoukoille, Punaisen Ristin ja Punaisen Puolikuun eri järjestöille sekä tiettyihin sopimuksissa tarkemmin määriteltäviin lääkintähuoltoon liittyviin tarkoituksiin. Aseellisen selkkauksen aikana tunnusmerkkejä käytetään osoittamaan asevoimien hengellisiä ja lääkintäjoukkoja sekä muita lääkintähuollosta ja sairaankuljetuksesta vastaavia kohteita, joihin kohdistettuja hyökkäystekoja pi-

detään kansainvälisen humanitaarisen oikeuden vastaisina sotarikoksina. Suojamerkit tunnustetaan ja tunnustetaan laajasti ympäri maailman, mutta ne eivät tästä huolimatta ole kyenneet kaikilla konfliktialueilla tarjoamaan riittävää suojaa. Vuoden 2005 lisäpöytäkirjalla hyväksyttiin tämän vuoksi aiempia tunnuksia täydentävä uusi, punaiseksi kristalliksi nimetty tunnusmerkki.

Suomi allekirjoitti III lisäpöytäkirjan 13 päivänä maaliskuuta 2006. Lisäpöytäkirja tuli kansainvälisesti voimaan 14 päivänä tammikuuta 2007, ja siihen oli toukokuun 2008 alussa sitoutunut 28 valtiota. Lisäpöytäkirja tulee Suomen osalta voimaan kuuden kuukauden kuluttua siitä

päivästä, jona Suomi tallettaa hyväksymiskirjansa.

Esitykseen sisältyy lakiehdotus lisäpöytäkirjan lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta. Eduskunnalle on lisäksi annettu hallituksen esitys laiksi eräiden kansainvälisesti suojattujen tunnusten käytöstä annetun lain muuttamisesta (HE 88/2008 vp), jossa ehdotetaan lisättäväksi punainen puolikuu ja punainen kristalli laissa suojattujen tunnusmerkkien joukkoon. Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan samanaikaisesti lisäpöytäkirjan kansallisen voimaantulon kanssa.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Geneven vuoden 1949 neljässä yleissopimuksessa (SopS 7—8/1955) ja niiden I ja II lisäpöytäkirjoissa on suojattu punaisen ristin ja punaisen puolikuun tunnusmerkit. Yleissopimusten III lisäpöytäkirja, jossa määrätään uudesta lisätunnuksesta, punaisesta kristallista, on hyväksytty Genevessä 7.12.2005. Suojamerkinä punainen kristalli tulee täydentämään punaisen ristin ja punaisen puolikuun tunnuksia.

Punaisen ristin ja punaisen puolikuun tunnusmerkkeihin on niiden laajasta tunnustamisesta huolimatta nähty liittyvän myös uskonnollisia ja poliittisia merkityksiä, minkä vuoksi niiden käyttö tietyillä konfliktialueilla on ollut ongelmallista. Yleissopimusten III lisäpöytäkirjan mukaan sopimuspuolet voivat halutessaan valita punaisen kristallin lääkintäjoukkojensa pysyväksi tunnukseksi punaisen ristin tai punaisen puolikuun tilalle. Toisaalta punaista kristallia on mahdollista käyttää tilapäisesti vanhemman tunnuksen sijasta alueilla tai tilanteissa, joissa vanhemman tunnuksen käyttö on uskonnollisista tai poliittisista syistä ongelmallista.

Eduskunta on 7.10.2008 hyväksynyt lain eräiden kansainvälisesti suojattujen tunnusten käytöstä annetun lain muuttamisesta (HE 88/2008 vp), jossa punainen puolikuu ja punainen kristalli lisätään laissa suojattujen tunnusmerkkien joukkoon.

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää esitystä tarpeellisena ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta puoltaa Geneven yleissopimusten III lisäpöytäkirjan ja lakiehdotuksen hyväksymistä muuttamattomana.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella hallintovaliokunta ehdottaa,

että eduskunta hyväksyy Geneven yleissopimusten hallituksen esityksessä tarkoitettua lisäpöytäkirjan ja

että lakiehdotus hyväksytään muuttamattomana.

Helsingissä 25 päivänä marraskuuta 2008

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Tapani Tölli /kesk	Oiva Kaltiokumpu /kesk
vpj.	Tapani Mäkinen /kok	Elsi Katainen /kesk
jäs.	Thomas Blomqvist /r	Timo Korhonen /kesk
	Maarit Feldt-Ranta /sd	Outi Mäkelä /kok
	Juha Hakola /kok	Pirkko Ruohonen-Lerner /ps
	Rakel Hiltunen /sd	Unto Valpas /vas
	Heli Järvinen /vihr	vjäs. Veijo Puhjo /vas.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Tuula Sivonen.